

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Késziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

FŐSZERKESZTŐ:

Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:

Egész évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér.
Hirdetéseket a legjutányosabb árban közölünk.

Magyar vezényszó.

Történelmi jelentőségű hír futja be az országot. Károly király nemes uralkodói elhatározása folytán a nemzetnek egyik jogos vágya megjelésedése ma augusztus 17-én, a király születésnapján. A nemzet megkapja a magyar vezényszót, amelyért ötven év óta hiába küzdött. A világháború megmutatta, hogy a magyar katonáknak a hadseregnek legbátrabbja, a hazának és a trónnak legbiztosabb támasza.

Magyar lélekkel, magyar dalal indultak a csatába a magyarországi ezredek, a harctéren magyar szóval rontottak az ellenségre. A nemzettel együttérző király a fronton tanuja volt a magyar vítélségnek. Be kellett látnia, hogy a negyedik éve tartó borzalmas harcokban legelső vítélségi érdemet nyert a magyar vezényszó, amelyről tehát alaptalanul állították, hogy veszélyeztetné a hadsereg harcképességét. Hiszen van e nagyszerűbb hadsereg a magyar honvédségnél, amelyet magyar tiszték magyar vezényszóval vezetnek? A magyar hűség és önfeláldozás a háborúban oly diadalt ült, amelynek a jutalmát a magyar nemzetnek el kellett nyernie.

Magyar lelkünk nagy örömevel tekintünk az ifjú királyra, aki egy szebb és boldogabb korszakba vezeti a magyar nemzetet. Magyarország akkor volt mindig a leghatalmasabb, a magyar király trónja a legszilárdabb, Szent István koronája a legtündöklőbb amikor nemzeti hadsereg védté a trónt és nemzetet. És a magyar nemzet ősi érényei akkor ragyogtak legtisztább ékességükben, a midőn a szabadságnak és nemzeti jogoknak teljességét élvezte az ország. Mátyás király aranykorát be sokszor vágyta vissza a nemzet, amikor a magyar géniusz dicsősége trónolt a budai vár ormán!

A király elhatározása nyomán úgy érezzük, hogy Mátyás király nemzeti kora költözik újra közénk a régi pompában. Mátyás király meghalt, de föltámadt sirjából a vele eltemetett igazság, amely hozzájuttatja a nemzetet egyik legforóbban óhajtott jogához: hadseregének magyarságához.

Nem keressük, hogy a királynak ebben az elhatározásában mennyi része van politikusoknak és pártoknak. A magyar hadse-

reg megteremtésének vágya osztatlanul él a magyar nemzetben. De, ha mégis közönsémi akarjuk azokat, akik a királynak születésnapján ajándékaikhoz legdrágább emberi értékkel adóztak, büszke hálaival kell tekintenünk a magyar katonákra, hős honvédeinkre.

A nemzet boldog örömmel várja a király születésnapjának évfordulóját. A király harmincadik évébe lép ezen a napon, a nemzet pedig századokkal és nemzeti jogainak örökkévalóságával jut előbbre.

Rekvirálják a szénát és szalmát.

A legelső, már ebben a gazdasági időnyben a legelső rekvirálási rendelet érkezett Sátoraljaihelyre. A távirati intézkedés csak röviden rendel el a szénát és a szalmát rekvirálását és jelzi, hogy a később kiadandó rendelet tartalmazza majd a részletes intézkedéseket. A hadsereg részére rendelik el táviratilag a szénát és a szalmát rekvirálását.

A rekvirálást a katonaság fogja végezni a polgári hatóság közbejöttével. Hogy Sátoraljaihelyre mikor érkezik meg a rekviráló katonai bizottság, azt előre tudni nem lehet. A távirati rendeletnek intézkedései a következők:

Rekvirálni fogják a gazdák szükségleteinek visszahagyásával az egész szénát és szalmakészletet. Kivétel csak az mennyiség képez ezen kívül, amelyről a tulajdonos minden kétséget kizárólag igazolni tudja, hogy már más nem termelő fogyasztó szükségletének fedezésére eladta.

A gazdáknak visszahagynak a felöltött állatokra darabonként és naponként a szénából 8, a szalmából 6 kilót. A növények jószágának pedig a megfelelő leszállított mennyiséget.

A rekvirálható szénát és szalmát maximális ára még nyolc megállapítva. Ezt a részletes rendelet fogja közölni. A gazdák tehát így az átvételkor nem fogják megkapni a rekvirált mennyiség értékét, a szénánál azonban 20, a szalmánál pedig 8 korona e ötleget fizet nekik a rekviráló bizottság. Az egész összeget a maximális árt megállapított rendelet megjelenésétől számított harminc napon belül fizeti ki az állam a tulajdonosoknak.

Ez a rendelet ma, mikor minden oldalról állandó a panasz a takarmány miatt, kiválóan érdeklő a gazdákat, különösen most, mikor a semestakormány felhasználását is nagyban korlátozzák az ide vonatkozó kormányrendeletek.

Polgári ruhát csinálnak a katonaságnál.

Rendelet a pótzászlóaljához.

A háború minden téren érezteti hatását. Akármerre tekintünk is, mindenütt megváltozott helyzetet látunk. Az élelmiszerrel ép úgy, mint a ruházattal.

Néhány év óta majdnem kizárólag katonaruhák szöveteket készítenek a posztógyárak, mert a néphadsereg millióit ruhával ellátni nem csekély feladat. Az emberek szép lassan elfelejtették, hogy valamikor polgári ruha feszült rajtuk, úgy megszokták a mundért, hogy nem is gondolnak rá, hogy mi lesz, ha egyszer le kell vetni a katonaszubbonyt és — nem lesz majd mit felvenni.

A katonai pontosság és rendszer azonban már előkészületeket tesz a leszerelés most még a távoljövő közbizonytalankodó idejére.

A pótzászlóaljok rendeletet kaptak a hadügyminisztériumtól, hogy raktáraik főlegesen katonáöltőnyeit alakítsák át polgári ruhává. Pontos és részletes utasítást csatoltak a rendelkezéshez, amely hasznos utasításokat foglal magában az átalakítás végrehajtásáról.

A mundérokat nem lesz nehéz polgári ruhává formálni. Eitűnnek a sujtások, a csillogó rézpitykék és a magas gallérok a zubbonyokról, helyükbe szürke gombok, lehajtott gallérok kerülnek és kész a civil ruha.

Ez az elővigyázatosság mindenképpen indokolt, mert a hároméves háború alatt rengeteg embernek kállódott el a civil ruhája, ingben pedig meg lehet kitépni a kaszárnyából a polgári életbe.

Olcsóbb lesz a telefon.

A kereskedelemügyi minisztérium és a posta vezérigazgatóság fontos reformkérdésekkel foglalkozik a telefonra vonatkozólag. Értesülésünk szerint, melyet kitűnő forrásból szerestünk, első sorban az a cél, hogy az egész országra kiterjedően széles rétegeknek hozzáférhetővé tegyék a telefont, ami a bevezetés és az előfizetés árának leszállításával érhető el. További és későbbi reform az interurban beszélgetések díjának redukálása s ezzel egyidejűleg új vonalak építése.

Nagyszabású tervek készültek a távbeszélő intézménynek így irányban való fejlesztésére, azonban előrelátható, hogy mind e fontos és üdvös reformok megvalósítására csak a háború után kerül sor.

Információink szerint a mostani távirattarifa is ideiglenes és csupán a háború idejére szól. Az a törekvés, hogy a mostani korlátokat, melyek a táviratozást alaposan megnehezítik, a lehetőség szerint eltüntessék s ebben a tekintetben mindenképp a vasárnapra vonatkozó súlyos limitációt igyekeznek megszüntetni.

Nem lehetetlen, hogy a vasárnap dringend-rendszert januárban törölni fogják és a koronás díjmelés mai formáján is változtatnak, amint a vonalak tehermentesítése megtörténik s a közönség számára a mainál több teret lehet nyújtani.

Kultura a cigányok birodalmában.

Mit nem tesz a háború.

A háború igen sok embernek megváltoztatta foglalkozását. Különösen gyökeres változást okozott falusi cigányaink életében, kik eddig valóságos nép nyakán élőködtek. A Hegyközön, Kovácsvágyes községben egész külön cigánytelep van, hová eddig a kulturának még az árnyéka sem igen jutott el. Iskolát eddig nem ismertek. A férfiak nyáron vályogvetéssel, télen muzikálással foglalkoztak. Az asszonyok pedig minden héten végigkoldulták a Hegyközi falukat. Erélyes és szemtelen fellépésükkel élelmiszer követeltek; különben rendszerint elemeltek valmit.

A háború végetvetett eddigi foglalkozásának. A férfiak nagy része katonának vonult be, az asszonyk pedig kénytelen volt valami foglalkozás után nézni, mivel mindenütt megosapant az adakozók kedve, mindenfelé zárt ajtókra találtak.

Hozzáfogtak tehát a hálaló eserekereskedéshez. Zománcosított konyhaedényt vásárolnak, melyet élelmiszerért, főleg pedig rossz szakkért cserélnek be. A cserélt dolgokat aztán jó pénzért értékesítik.

A vágási cigánysoron, hol eddig a szegénység és nyomoruság honolt, a háború örömdetesen megváltoztatta az életet. Jólétben, pénzben vannak: az asszonyok cifra vigancóban járnak, sőt egyik-másiknak már aranygyűrű is került az ujjára. A rajkókra is akad már ruha, sőt némelyik arny is gondol, hogy a

betűvetés elsajátítása végett iskolába adja a kis cigánynebulót. Így vonul be lassanként a kultúra a városi cigánysorra.

Visszaélések

a felmentési reviziók körül.

A honvédelmi miniszter leirata.

A honvédelmi miniszter tegnap leiratban értesítette Sátoraljai hely város polgármesterét és Zemplén vármegye alispánját, hogy a felmentések revíziója folytán hozott határozatot tartalmazó és igazoló zöld igazolványi lapok körül visszaélések történtek.

A visszaélésekre az adott alkalommal, hogy gyakran nem magának a félnek személyesen, hanem a hozzátartozóknak kézbesítették ki a revízióra vonatkozó határozatot. Ezeket a zöld igazolványi lapokat épp ezért a jövőben kizárólag magának az érdekeltnek és mindenkor átvételei és mervény mellett lezár szabad kiképesíteni. Ha az illető a felmentési határozat kiadása idején a mögöttes országrészekben levő valamely katonai parancsnokságnál, vagy intézményénél teljesítene szolgálatot, a zöld igazolványi lapok csak akkor kézbesítendőek számára, mikor a katonai szolgálattól a nem tényleges viszonyba való visszahelyezése otthonában vizsgázott.

— Oly esetekben — mondja a leirat, — amikor a felmentés nem hajtható végre, mert a felmentett egyén a fronton levő sereghez tartozik, az igazolványi lap kiképesítése meg sem kísérelendő, hanem a honvédelemügyi miniszterium felmentési csoportjának visszatüendő.

HIRESK.

Dr. Fried Samu haza jött...

Egy forró augusztusi napon történt. A békében dolgozó ember milliókon végig szántott a gyűlölet ekéje és a feltört barázdák orr piros embevérelteltek meg. Megremegett a föld ahogy felharsantak kürtök és a pusztulásba induló, diadalt hozó csukaszürke milliók lelkesedéséből visszhangzott széles-e világ.

A csukaszürke milliók elindultak hazát védeni.

A fiatalok homlokán ott csillogott az anyai csók, az öregek ott éreztek ajkukon a hitves a gyermekek ragaszkodó szeretetének fenséges szimbólumát.

És az itthonhagyottak, lefőtörve a válás fájdalmas könnyűsáporait várták...

De amit a képelet ragyogó ködhálóvá szőtt azt láthatatlan kezek irizmatlanul összetöpték.

A przemisi vár felszabadítása egybeforrott szeretet hitves, édes apját váró gyermekek dús reményességével és a vár eleste szomorúan bánatosok kapcsolódott egybe a visszavárók kétségbeesésével. Eljött a rem a orosz fogság. Azonban százazrek sorsa a csodálós edzette meg a magyar asszonyok ideszettét. A mári-

romság töviskoronája fonódott bár homlokukra, türelmes megadással várták a visszatérést. Az olthatatlan hitves és gyermeki szeretet megizmosította türelmüket és vágyva várták a visszontlítás messzi távolban időnkint felcsillanó sugarát.

És a boldogság napja elkezdett. Hosszú három, kínos fájdalommal, almatlan éjjelekkel, kétségbeesett napokkal teli esztendő után az édesapa, az imádott férj haza jött. A sors kegye megjutalmazta türelmes-ségüket és ma már rajongóan szeretők hozzátartozói körében pihen ki az örökkévalóság hosszú fogság borsalmait.

Dr. Fried Samu hazajött...

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnepek miatt, f. hó 24-én pénteken jelenik meg.

— A főispán gr. Széchenyi György úr **Öméltósága magánfeleket csak kedden és csütörtökön délután 3-5-ig fogad.**

— **Önkéntes hadifogság.** Szombati Szabó István reformatus tábori lelkésznek 19 hónapi tárgyalás után megengedte az orosz kormány, hogy fölkereshesse az orosz fogságban levő véreinket. Julius 17-én kapta meg az utjára vonatkozó parancsot a hadügyminiszteriumtól. Az orosz kormány csak azzal a feltétellel egyezett bele, hogy a kimenő lelkész is fogolynak tekintik és hamarabb nem térhet haza, mint a többi hadifoglyok. Pontosan címzett, olvashatóan írt s pusztán személyi és családi ügyekre terjeszkedő levelet elfogad a foglyok számára. Háborúról, drágaságról stb. nem szabad írni, mert Stokholmban az orosz konzulátuson minden levelet átvizsgálják. Éppen ezért a fogolynak címzett borítékot nem kell lezárni. Hogy a kisebb-nagyobb fogoly-csoportot mind fölkereshesse a lelkész ur, erre azt írja — éppen négy esztendő kellene, mert Szibériában csak lassan utazhat. Hogy mégis minden fogollyal érintkezék s azokat a leveleket is eljuttassa, amely fogollyal nem találkozott: egy újságot akar szerkeszteni. Levelek a lelkész ur címére a konvenci irodába: Budapest VII, Abonyi u. 21. sz. alá küldendők.

— **A hivatalnokok behívása.** A honvédelmi miniszter rendelkezletet küldött az összes állami és közigazgatási hivatalok vezetőinek, hogy a hadsereg pótlására szükséges arconalbeli szolgálatra alkalmas felmentett hivatalnokok és alkalmazottak neveit küldjék be, hogy ezeket oly segéd-szolgálatosokkal pótolják, kik hasonló hivatalos teendőikben jártasak. Az egyes hivataloknál oszaki a legszükségesebb s egyáltalán nem nélkülözhető arconalbeliek maradnak meg, míg a többieket be fogják hívni katonai szolgálatra.

— **A 65-ik ezred hősi halottai.** A „Ludvi-Baka” leutóbbi száma írja: A július 6. és 7-iki harcokban eddig megárpítás szerint a következők hataz hősi halált: Magyar András, Gyugos Mihály, Grünwald Jenő, Deróczy Bálint, Maszalovits János, Zeikovics Ábrahám, Szmitovics Ignác, Kajtár István szkv. Ignác József örv. Medvegy Márton, Izkusz Miklós, Cseh János, Patinák János, Szobota József. Masko-

rinc László, Schmelzer József, Gliba János, Satriprok György, Poskina Demeter, Vajas Béla, Kajtár Árpád, Siratorok Demeter és Stefán János. Dicső emléküik örökké élni fog az ezredben.

— **Az utipodgyászok megvizsgálása.** Az országos közlekedési hivatal közli a hatóságokkal, hogy több panasz merült fel, mert a ki bocsátott rendelet alapján elvégzett utipodgyász vizsgálatok befejezésével a vizsgálok elmulasztják megjelölni, hogy a vizsgálatot elvégezték s ezért az utasok sürü zaklatásnak vannak kitéve. A leirat szerint az utipodgyászvizsgálókat föl kell hívni, hogy a vizsgálat után lássák el a podgyászokat bárával.

— **Az oroszországban levő hadifoglyok címre feladott csomagok címírata a hosszú szállítás és gyakori átrakás folytán gyakran elmosódik, illetve leválik s emiatt csomagok egy része nem jut a címzett birtokába.** Ennek elkerülése végett szükséges, hogy a feladók az ily csomagokban úgy, amint az a csomagok feladásánál általában ajánlatos, hogy helyezék el mindenkor a címirt másolatát. Ez azonban más főjelzés, mint 1. feladó nevét és címét, 2. a címzett nevét és teljes címét, 3. a tartalom jelzését nem tartalmazhat levelezés jellegűvelel bíró közleményt a csomagokba elhelyezni egyáltalában nem szabad.

— **A szerbiai terméskülátások.** Az aratási munkálatok a szerbiai közgazgatási területen már annyira előrehaladtak, hogy az eredmény már megállapítható, a hivatalos jelentés szerint az átlag nagyon kielégítőnek mondható. Csak zab lesz kevesebb és minőségileg is gyengébb. A szilva a fagytól sokat szenvedett ugyan, de a hegyvidékekben jó közepes termést ígér. Nagyon nagy reményre jogosít az alma.

— **Az idel termés és a gazdasági szükséglet.** A hivatalos lap mai számban megjelent a földművelésügyi miniszter rendelete, amely az 1917 gabonatermést rekviráló rendelet alapján a Közlekedési Hivatal elnökével egyetértőleg megállapítja a gazdasági szükséglet címén feleldható, illetve vásárolható gabonamennyiséget, a vásárlás módját és a termelőnek fizetendő őrési és raktározási díjat. Gazdasági szükséglet címén csak akkor készlet feleldása igényelhető, illetve ily címen csak akkora készlet vásárolható, mely a gazdasági eselések és alkalmazottak konvenciójára, lelkészeknek, tanítóknak s más egyházi személyeknek, továbbá a községi alkalmazottaknak természetben iszo gátatandó járandóság, az időszaiki (vándor) munkások elilemezésére, arató-, csepő részre, vetőmagra, az alatalemény elartására feltétlenül szükségesek. A rendelet részletesen megszabja minden ilyen esetben a feleldás, illetve vásárlás feltételeit, a feleldható vagy vásárolható mennyiség mértékét, a vétőmag vásárlásának módját. Aki maga nem termelő, vagy akinek gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, mindaddig, míg az átvétő bizottság a község területén működését meg nem kezdi, legkésőbb azonban 1917. évi október hó 15-ig jogosítva van a községi előjáróság által részre kiállított vásárlási igazolvány alapján saját gazdasági

szükségletére búzát, rozst, kölest, kőtezeret, árpat és zabot annak a községnek területén, ahol állandóan lakik, kőszáruvétel útján a községi előjáróság által kijelölt és a vásárlási igazolványban névszerint megjelölt termelőtől vásárolni. Ha az átvétő bizottság működését a községben már megkezdte, a vásárlásra jogosított az igazolványban megjelölt termésmennyiség mennyiségét már csak az átvétő bizottság útján a Haditermény Részvételársaságtól vásárolhatja meg. A rendelet egyik fejezete a Haditermény bizományosa által a termelőnek fizetendő őrési és raktározási díjat a visszahagyott gabona minden métermázsája után havi 30 fillérben állapítja meg.

Hirdetések.

Veszek használt

DOHÁNYZSINEGET,

árajánlatot kér

MOSKOVICS EMIL

Budapest, V., Klotild-u. 22.

Makulatura-papir

könyvnyomdánkban kapható.

Lónyay-utcán

az 52. számú

háza

eladó. Értekezni

ugyanott lehet.

Csodás hatású arczszépítő és finomító

a világhírű FÖLDES-féle

MARGIT CRÉME és SZAPPAN

a Margit-öröme zsirtalan, ártalmatlan, rögön szépítő. Árát 20K.

A Földes-féle Margit-szappan pár nap alatt lemossa a szepítőket, májfoltokat smegszüntet minden bőrbajt. Árát 120

Kapható minden gyógyszerárban drogériában s illatszerekkereskedésben.

6 koronás rendeléseket bérmentve küld

Földes Kelemen gyógyszerár Aradon.

Egy jó házból való fiu

tanulónak

• könyvnyomdánkban •

fizetéssel felvétetik.